

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ПОШИРЕННЯ ТИСУ ЯГІДНОГО (*TAXUS BACCATA L.*) В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

*О.Р. Гнатюк, аспірант**

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

У західному регіоні України тис ягідний природно поширений у Івано-Франківській, Закарпатській, Львівській та Чернівецькій областях. Враховуючи природоохоронний статус виду всі угруповання із його участю занесені до Зеленої книги України. У даному регіоні зустрічаються угруповання букових лісів тисових (*Fageta (sylvaticae) taxosa (baccatae)*) та ялицево-букових лісів тисових (*Abieto (albae) – Fageta (sylvaticae) taxosa (baccatae)*).

У процесі досліджень встановлено про знаходження тису ягідного в Українських Карпатах на території площею 281,9 га. Серед них насадження природного походження становлять 231,9 га, а решта площі – це лісові культури. Частка тису ягідного в таких насадженнях різна: як домішка, зустрічається на 199,5 га, одиноко – 7,2 га і на площі 75,2 га переважає в складі насаджень.

Аналізуючи дані про відомі нам осередки зростання тису, можемо зробити висновок, що найбільше їх розміщується на схилах південної експозиції гір – 121,9 га (43,2 % від всієї площі). Визначено, що 40 % від загальної площі, на яких зростає тис ягідний, знаходиться в межах висот 700-800 м н.р.м., а 133,3 га насаджень (47,3 %) характеризується стрімкістю схилів 30-35°.

У відомих насадженнях тис ягідний займає перший ярус на площі 207,2 га, другий – 63,4 га і зустрічається як підріст на 1,3 га. В мішаних насадженнях переважаючими породами є бук лісовий та ялина європейська, рідше клен-явір, дуб звичайний та ялиця біла. Наявне насадження, де переважаючою породою є сосна звичайна (0,3 га). За групами віку молодняки становлять 7,4 га, середньовікові – 104,6 га, стиглі насадження – 11,4 га, перестійні – 158,5 га.

Переважаючим типом лісорослинних умов досліджуваних насаджень є вологі груди (D_3) – 68,6 %, вдвічі менше займають вологі сугруди (C_3) – 30,4 % та незначну площу охоплюють свіжі груди (D_2 – 0,7 га) і сугруди (C_2 – 0,2 га). А переважаючими типами лісу є вологі бучини (D_3 – Бк) – 121,4 га, вологі букові яличини (D_3 – бк-Яц) – 64,8

* Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор М.М. Гузь

га, вологі буково-ялицеві суяличини ($C_3 - \text{бк-яц-Ял}$) – 43,2 га та вологі буково-ялинові суяличини ($C_3 - \text{бк-ял-Яц}$) – 21,0 га.

Найчисельніші природні насадження тису ягідного у західному регіоні України охороняються у державному заказнику «Княздвір», де обліковано більше 15 тис. екземплярів тису різного віку, Угольсько-Широколужанському заповідному масиві (Закарпатська обл.) – близько 1,5 тис. екземплярів, Карпатському біосферному заповіднику – близько 1200 особин, ДП «Великобичківське ЛМГ» – 257 особин, ДП «Рахівське ЛДГ» – 116 особин, пам'ятці природи загальнодержавного значення «Тисовий яр» (Буковина) – 100 особин.

Лісові культури за участю тису ягідного у різний час були створені у ДП «Коломийське ЛГ», ДП «Ужгородське ЛГ», ДП «Івано-Франківське ЛГ», ДП «Вигодське ЛГ», НПП «Гуцульщина» та Карпатському біосферному заповіднику. У рамках програми ренатуралізації тису ягідного штучні насадження з його участю створені у НПП «Сколівські Бескиди». Тис ягідний широко представлений у різноманітних об'єктах ПЗФ України. Так, у Закарпатській області тис ягідний зустрічається у 1 біосферному заповіднику, 1 національному природному парку, 1 ботанічному саду, 2 дендрологічних парках, 3 парках-пам'ятках садово-паркового мистецтва (ППСПМ), 2 скверах, 3 пам'ятках природи.

У Івано-Франківській області відомо про тис ягідний у 3 НПП, 3 дендрологічних парках, 6 ППСПМ, 4 пам'ятках природи.

У Львівській області тис ягідний росте у 3 ботанічних садах, арборетумі НЛТУ України у с. Страдч, дендропарку імені Дибовського, 2 скверах, 10 ППСПМ, 6 пам'ятках природи.

У Чернівецькій області про тис відомо у 1 регіональному ландшафтному парку, 1 ботанічному саду, 4 дендрологічних парках, 3 ППСПМ, 4 пам'ятках природи.

У Тернопільській області тис ягідний зустрічається у 5 дендрологічних парках, 2 ППСПМ, сквері імені Шевченка, Кременецькому ботанічному саду та пам'ятці природи «Заповітний куточок ім. М. Чайковського».

Загалом можна зробити висновок, що природні популяції тису ягідного малочисельні, тому майже усі природні осередки його зростання занесені до Червоної Книги України і охороняються на належному рівні. Штучно створені лісові насадження за участю тису вказують на можливість його вирощування в даному регіоні та перспективу відновлення ареалу цього раритетного на сьогодні виду.